N°. 19. Donderdag 7 Mei 1914. 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST":
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7 HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

De Vereeniging ter Bestrijding der Lepra in Ned. Indië.

Uit het ons toegezonden jaarverslag dezer zoo heilzaam werkende instelling, die veler steun verdient, nemen wij het volgende over:

De Vereeniging bleef hare werkzaamheden op dezelfde wijze als vorige jaren voortzetten; ook thans bleef te Batavia, Soerabaja en Semarang de wijkverpleging der lepralijders de hoofdzaak van hare bezigheden, waarbij dan nog de verpleging der lepralijders in hare leprozen-inrichting te Tangki gevoegd kan worden.

Er werd getracht de werkkring verder uit te breiden, waarvoor de Vereeniging zich wendde tot het Gewestelijk Bestuur en den civiel geneesheer van Rembang. Het Bestuur der Vereeniging meende, dat in die residentie een groot aantal leprozen was en koos daarom dit gewest voor een nieuw te openen arbeidsveld. Het bleek echter, dat in genoemd gewest andere ziekten de volle aandacht van het Gewestelijk Bestuur en den geneeskundigen dienst alsnog geheel in beslag namen, zoodat het den genoemden autoriteiten niet gewenscht voorkwam ook met de bestrijding der lepra te beginnen. Zonder dien steun kon de Vereeniging niet een nieuw terrein voor hare werkzaamheden gaan bewerken, zoodat van dit plan moest worden afgezien.

Dat in de drie hoofdplaatsen de lepravereeniging wel het toppunt harer werkzaamheden heeft bereikt, moge blijken uit het vergelijkende staatje van het aantal lijders, gedurende de jaren van haar bestaan in die steden verpleegd.

	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Batavia	112	137	149	128	107	79
Soerabaia	—	—	36	54	45	33
Semarang	—	—	—	33	69	77

Waar de opsporing der lijders met dezelfde kracht wordt voortgezet is dit staatje wel het sterkste bewijs er voor dat de lepra zich in de kampongs niet uitbreidt. Of hierbij aan de wijkverpleging ook een invloed ten goede kan worden toegeschreven, laten wij in het midden — een vergelijking met vorige jaren is niet mogelijk daar van die tijden geen statistieken bestaan. Eerst een op denzelfden voet doorgezet onvermoeid streven in de ingeslagen richting zal het antwoord hierop kunnen brengen.

In dit jaar werd begonnen een proef te nemen met het lepramiddel genaamd aouïnie van Ph. Delord (Indische Gids November 1901). De beschikbare voorraad was gering; toch was de indruk, die bij de toediening van dit middel verkregen werd een zoo gunstige, dat aan de Regeering gevraagd werd de Vereeniging in staat te stellen deze proef op grooter schaal te kunnen voortzetten.

Te Batavia werd de wijkverpleging op dezelfde lofwaardige wijze voortgezet door Zuster Obbes. Onafgebroken heeft zij haar zware taak met opgewektheid volbracht, waarvoor haar eén woord van oprechten dank zeker toekomt.

Er werden 79 lijders aan huis verpleegd en 2995 huisbezoeken afgelegd.

Te Soerabaja werden in het afgeloopen jaar 33 lepralijders aan huis verpleegd. Door de zuster werden 2942 bezoeken afgelegd of ongeveer 8 per dag. Iedere lijder werd zooveel mogelijk tweemaal per week bezocht.

Dit jaar werden geen Arabieren verpleegd, 2 lijders overleden en 2 vertrokken naar elders.

Nieuwe lijders kwamen er dit jaar niet bij. De behandeling bestond in het toedienen van chaulmogra olie en het verbinden der wonden.

De huisverpleging was ook dit jaar opgedragen aan Zuster E. H. L. Braskamp, die zich met toewijding van haar taak kweet. Zij moest in den loop van het verslagjaar 6 weken met verlof wegens ziekte gaan.

Het bestuur bleef onveranderd, t.w. Dr. van Dorssen, voorzitter, Dr. J. W. van den Spek, Secretaris.

Te Semarang zijn bijgekomen 26 lijders, terwijl 23 naar Pelantoengan of elders vertrokken.

De verpleging bleef opgedragen aan mevrouw E. H. C. Hagedoorn geb. Diephuijzen, terwijl Mevr. Stokvis-Cohen Stuart hare welwillende hulp bleef verleenen.

De inrichting in Tangki ligt vrij afgezonderd, nabij het Stadsverband.

Omtrent het aantal zieken en de veranderingen daarin geeft het volgende staatje een overzicht.

	Europeanen		Inlanders.		Totaal.	
	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.
Restant op 1 Jan. 1912.	2	—	10	4	12	4
Bijgekomen.	2	1	9	3	11	4
Overleden	1	—	3	1	4	1
Afgegaan om andere redenen . .	1	—	2	1	3	1
Restant op 1 Jan. 1913.	2	1	14	5	18	6

Het jaar begon dus met 16 lijders en eindigde met 24, een vermeerdering derhalve van 8 lijders.

Van de patiënten, die ons verlieten, overleed één kort na zijn vertrek. Een lijder stierf den dag na de opname. Van de 3 opgenomen Europeesche patienten kwamen er 2 uit de Residentie Semarang en 1 uit Batavia.

Van de opgenomen Inlanders kwamen 2 uit Billiton, de overigen uit Batavia.

Een der Europeesche lijders trad weer op als opzichter der inrichting, terwijl een der Inlanders, daartoe eenigermate opgeleid, als ziekenverpleger dienst deed.

Dr. G. D. Ouwehand bleef de geneeskundige der inrichting. Gedurende diens buitenlandsch verlof vanaf medio Juni 1912 heeft Dr. F. G. Cornelis hem vervangen. Op vaste tijden verleende mej. Obbes hare diensten als pleegzuster.

De zieken kochten en bereidden hun eigen voeding, hetgeen hun het aangenaamst is en tevens eenige afleiding verschaft.

De kosten per dagbed bedroegen gemiddeld 44 cent: met inbegrip van alles, ook van het onderhoud der gebouwen, hetgeen in 1912 betrekkelijk veel geld heeft gevorderd.

De exploitatie van den tuin, die bij de inrichting behoort, verschafte den Opzichter bezigheid en aan de vereeniging ruim ƒ 230.— inkomsten.

Batavia, 10 April 1913. w.g. Dr. F. G. CORNELIS.

Waar in het afgeloopen verslagjaar, door omstandigheid buiten onzen wil, niet de gewenschte grootere uitbreiding aan het leprawerk kon worden gegeven, hopen en vertrouwen we, dat we hiervan in een volgend jaarverslag wel zullen kunnen gewag maken.

De Voorzitter:
Dr. G. W. KIEWIET DE JONGE.
De Secretaris:
Dr. K. B. M. TEN BRINK.

Weltevreden, 20 April 1912.

* * *

Gaarne bevelen wij het loflijk streven dezer vereeniging in de warme belangstelling onzer lezers aan. Haar oprichter, Dr. J. D. Kaijser, thans wonend Daendelsstraat 37 te 's-Gravenhage, is gaarne bereid alle verlangde inlichtingen omtrent doel, werkwijze enz. aan belangstellenden te verstrekken.

Uit de O. I. Mail.

Groot spoorweg-ongeluk.

Naar aanleiding van het ontzettende spoorwegongeluk, dat 2 April j.l. heeft plaats gehad met den passagierstrein, die om 6.40 uur van het station Kemajoran naar Priok vertrok, lezen wij:

Over de oorzaak van het ongeluk luiden de berichten eenstemmig. Even vóór de trein een brug moest passeeren kwam een karbouw over de rails, deze werd aangereden, deed een geweldige smak tegen de brug.

Nu is deze brug een zgn. rolbrug, die bij de minste aanraking beweegt.

De aanrijding van de karbouw veroorzaakte een ontsporing van de locomotief, terwijl deze zich juist op de brug bevond, waardoor de rails werden verbogen en de trein derailleerde; de brug brak door, en zoo schoven de wagens in elkaar, verbrijzeld, versplinterd. Een ontzettend gegil volgde, een gekerm, een geprevel van gebeden.

Er bleken 20 dooden en ruim 50 gewonden te zijn.

Terecht wordt door de Ind. bladen gewezen op het gevaar van losloopend vee en aangedrongen op meerdere voorzorgsmaatregelen bij de S.S., o.a. het aanbrengen van fenders, zgn. koevangers.

Ook de „Mataram" van begin April j.l. meldt, dat de expres Batavia-Jogja bij Padalarang een groot oponthoud kreeg, doordat een sapi werd overreden, waardoor een wagen ontspoorde. Gelukkig hadden daarbij geen ongelukken plaats.

Leeraren aan de instelling voor Bestuursstudiën.

Voor de in de maand October a.s. (op het Koningsplein West) te openen instelling voor bestuursstudiën wordt

reeds omgezien naar de aan te stellen leeraren, zoo meldt „De Javabode”.

Behalve de directeur, dien men reeds gevonden schijnt te hebben, doch wiens naam nog geheim gehouden wordt en die bezoldigd zal worden met ƒ 1200 's maands met eene huishuurindemniteit van ƒ200 's maands, zal een 5-tal vaste leeraren worden aangesteld, die les zullen geven in de rechtswetenschap, in het Nederlandsch, in het Maleisch, in de geschiedenis en land- en volkenkunde en in de bouwkundige vakken. Het traktement dezer leeraren zal ƒ 500 's maands bedragen met 3 driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 100 voor zooveel betreft den leeraar in het Nederlandsch en met 5 driejaarlijksche verhoogingen voor de overigen, zoodat het voor dezen na 15 jaren dienst als leeraar bereikt maximum ƒ 1000 zal kunnen bedragen. De keuze van laatstbedoelde vier leeraren zal zich bepalen tot wetenschappelijk opgeleide personen.

Pandhuisbouw in Soerakarta.

Hetzelfde blad meldt, dat de voorgenomen invoering van de pandhuisregie in de residentie Soerakarta een jaar verschoven moet worden en eerst in April 1916 zal plaats vinden, omdat de gebouwen niet tijdig gereed konden komen.

Er was machtiging verleend pandhuizen te bouwen te Wonogiri (kosten ƒ 27000) en Ampel (kosten ƒ 31000). Thans is last gegeven tot den bouw van een pandhuis te Pedan (in de afdeeling Klaten, kosten ƒ 38000) en te Tjokronegaran (ter hoofdplaats Soerakarta, kosten ruim ƒ 47000). Bij beschouwing dezer cijfers trekt het de aandacht, dat het laatstgenoemd pandhuis, dat bijna ½ ton zal kosten, ƒ 20000 duurder is dan dat te Wonogiri. Nu zal wel naar wij vermoeden het pandhuis ter gewestelijke hoofdplaats grooter zijn dan dat te Wonogiri en misschien is ook wat meer voor de verkrijging van den grond betaald moeten worden, maar motiveert een en ander wel zoo'n groot verschil.

Wordt bij den bouw van pandhuizen, door sommigen pandhuis-paleizen genoemd, wel gepaste zuinigheid betracht en alle overdaad vermeden? Wij veroorloven ons deze vraag te stellen welke eerder ook reeds in de Staten-Generaal tot den minister werd gericht, zoo besluit het blad.

Om loonsverhooging.

Naar de L o c. verneemt, hebben alle djaksa's en adjunct-djaksa's in de Vorstenlanden een collectief verzoekschrift om lotsverbetering bij den landvoogd ingediend.

Een rumoerige geest onder de Arabische bevolking.

De Arabieren te Soerabaja worden, naar het schijnt, sedert geruimen tijd reeds in twee partijen verdeeld, welke met elkander voortdurend overhoop liggen. Eenigen tijd geleden trachtte de „oppositie”-partij, den kapitein der Arabieren bij den resident zwart te maken, door hem van allerlei leelijks te betichten. Klaarblijkelijk worden echter alle aanklachten ongegrond bevonden, tenminste de resident vond geen aanleiding om tegen den kapitein op te treden.

Thans gooien zijn tegenstanders het over een anderen boeg, meent het S o e r. H a n d. De kapitein der Arabieren zit tevens in het bestuur der Arabische school. Nu ontving deze school ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum der N.-I. Gasmaatschappij van deze maatschappij een gift van vijfhonderd gulden, ten behoeve der school. Thans beweren de opposanten, dat dit geld nooit ten behoeve der school is aangewend, en ook geen verklaring wat er dan wel met het geld is uitgevoerd, is afgelegd. Een krachtige actie is thans in Arabische kringen gaande om bij den resident aan te dringen op een ernstig onderzoek naar de geldelijke verantwoording van het schoolbestuur.

Filmopname in Indië.

Te Soerabaja arriveerde begin April jl. het gezelschap artisten van de bekende Fransche filmfabriek Eclair, om een groot Oostersch „drama” in deze gewesten op te nemen.

Wij hadden, schrijft het S o e r. H a n d. een kort onderhoud met den leider, tevens regisseur van het troepje en zijn bekoorlijke echtgenoote, een danseres van naam in Frankrijk. Zij hadden drie dagen bij Batoe in 't gebergte „gehuisd”, drie dagen achtereen, omdat gedurende twee dagen geen opnamen konden worden gemaakt van wege het donkere weer.

— Parbleu, 't is hier een mooi land, warm, zohnig, prachtig voor de lens, maar comme il fait froid à haut! Aldus de heer Piémont de regisseur over Indië. Zijn vrouwtje liep nog als bibberend van de kou op en neer.

— En dan onze figuranten, die inlanders hier, comme ils sont bêtes. Zij hebben geen flauw idee van groepeering, zij staan op, als zij dood moeten vallen. Het was terrible. Toch mogen wij aannemen dat de opname geslaagd is. 't Is hier heel wat moeilijker dan in Frankrijk. Daar hebben wij getrainde figuranten, die voor ons werken tegen een vrijbiljet. Maar die inlandertjes hier hebben noten op hun zang. En hoe zingen die kerels dan nog! Mijn vrouw moest een dans uitvoeren. U hadt moeten hooren, hoe die kerels te keer gingen. Mijn operateur dacht, dat er een opstand uitbrak. Maar hij heeft moedig doorgedraaid.

Wij hopen, vervolgde de heer Piémont op zijn gezelligen toon van causeerend Franschman, dat het hier morgen beter zal gaan. Ik heb daareven een paar inlandsche hoofden bij mij gehad. Ik heb gesproken met hen. — nu ja, u begrijpt wij wel, met een tolk natuurlijk. De kerels kenden Linder en Prince. Zij hebben schik in de zaak. Zij beloofden mij morgen voor 300 figuranten te zorgen. Aan zoo'n aantal heb ik juist genoeg. Ik heb het druk, moet nog zorgen voor costuums, voor den troon van den vorst wiens lievelingszoon sterven moet, waarvan de dood honderd zoenoffers eischt, ik moet weg... O, monsieur, beaucaup de soesah...!

PERSONALIA.

De nieuwe resident van Palembang.

De assistent resident van Billiton, de heer D. A. F. B r a u t i g a m is tot resident van Palembang benoemd ter vervanging van den resident C. v a n d e V e l d e, die ruim een maand geleden zijne betrekking neerlegde. Door de benoeming zijn niet minder dan 25 assistent-residenten voorbijgegaan. De heer Brautigam is nog betrekkelijk jong, deed in 1891 dus nog geen 23 jaren geleden het grootambtenaars-examen.

Na zijne indiensttreding was hij eenige jaren werkzaam ter algemeene secretarie, waar hij den rang van hoofdcommies behaalde, daarna was hij nog eenigen tijd werkzaam bij het departement van binnenlandsch bestuur en ging vervolgens over bij het actieve binnenlandsch bestuur en was als controleur in verschillende gewesten werkzaam, in 1901 en 1905 in de benedenlanden van Djambi, dat destijds nog een deel uitmaakte van de residentie Palembang.

Toen Djambi met het landschap Korintji in Juli 1906 tot een afzonderlijke residentie werd verheven, werd de heer Brautigam als de eerste secretaris van dat gewest aangewezen, welke betrekking hij echter slechts tot Maart 1907 bekleedde toen hij met verlof naar Europa ging. Tijdens dat verlof bezocht hij de bestuursacademie. Bij zijne terugkomst werd hij in het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden geplaatst en in April 1909 benoemd tot assistent-resident van Boni, welke functie hij ruim 4 jaren bekleedde om in Juni van het vorig jaar te worden benoemd tot zijne tegenwoordige betrekking van hoofd van het gewest (assistent-residentie) Billiton.

De heer Brautigam heeft zich doen kennen als een flink, doortastend ambtenaar en verwierf als controleur het ridderkruis in de Orde van Oranje Nassau.

De evenbedoelde hoedanigheden zijn onmisbaar voor het hoofd van eene zeer snel in ontwikkeling toenemende residentie als Palembang, zoo schrijft „De Javabode”.

Tragisch geval.

De heer A. F. D e N e v e, ambtenaar bij het departement van landbouw, heeft 3 April te Buitenzorg zelfmoord gepleegd. De oorzaak is onbekend. Men vermoedt onaangenaamheden op het bureau. Hij zou de volgende week met verlof naar Holland gaan.

Hij laat een vrouw met zeven kinderen achter.

Generale staf.

Tot chef van de generale staf is benoemd generaal-majoor W. R. D e G r e v e.

Een gast.

Op Java vertoeft momenteel de heer F. C. C r e b i n, adviseur der Engelsche regeering voor de exploitatie van de olievelden op Papua (Eng. N. Guinea) die naar Java is getogen om de geologische toestanden en stelsels van beheer en exploitatie der olievelden in Indië te bestudeeren, meldt het „Soer. Hand.”

Namens den gouverneur-generaal heeft de gouvernements secretaris een rondschrijven gericht tot alle hoofden van gewestelijk bestuur, waarin Z. E. de residenten uitnoodigt aan den heer Crebin alle noodige inlichtingen te verschaffen, welke hij mocht noodig hebben voor het voortzetten van zijn reis, en hem desgevraagd de behulpzame hand te bieden, voor zoover dit met de ambtelijke bevoegdheid is overeen te brengen.

Een afkeurenswaardige daad.

Onder dit hoofd schrijft „De Javabode”:

Zij, die met 1 April de reorganisatie van de politie moesten bewerkstelligen, zijn begonnen met een daad, zóó afkeurenswaardig, zóó lijnrecht tegen de begrippen van fatsoen en behoorlijkheid in, dat wij daartegen ernstig moeten opkomen.

Onder de mutatie van Donderdag heeft men kunnen lezen, dat de heeren H e y n e n, L i n c k e en S t y g s t r a die langen tijd als commissarís van politie te Weltevreden hebben gefungeerd, de laatste in Meester Cornelis, tot hoofd politieopziener zijn benoemd, dat zij in hun functie zijn achteruitgesteld.

Aannemende, dat bij de reorganisatie van de politie deze heeren minder op hun plaats waren als commissarissen, dan nog kan niet genoeg worden afgekeurd het feit, dat men geen van hen op deze achter uitstelling heeft voorbereid, dat men hen niet vooraf had ingelicht en dat zij hun achteruitstelling uit de bladen hebben moeten lezen.

Niet in de benoeming tot hoofdpolitieopziener ligt alleen het afkeurenswaardige, maar in de weinige égards, die men hierbij toonde voor mannen, die jarenlang het land hebben gediend.

Naar het blad vernam, zullen de beide eerstgenoemde heeren een rekest indienen bij den G. G. voor herstel van 't hun gedaan onrecht.

Vertrekkenden.

Bij het vertrek van de „Prins der Nederlanden” was, al wat Batavia en Weltevreden aan Europeanen bevat, uitgeloopen om hen, die naar Patria gingen, sommigen voor goed, anderen voor een korten tijd, een vaarwel, een behouden thuiskomst toe te wenschen.

Er was een mondaine stemming in dat drijvende hotel. Chique gekleede vrouwen gingen rond, lieten hare cos-

tuums bewonderen. De vele bloemen, die als een gave aan de vertrekkenden waren aangebracht, geurden daar hun leven uit. Vele hooge ambtenaren zag men er en vele hoofd-officieren. Opgemerkt werden o.m. de heeren Van Rees, vice-president, Houwen van Oordt, lid van den Raad van Indië, generaals Michielsen, Kronouwer, de Rochemont, Bijker, de heer Lovink van „Landbouw", Mr. Brouwer, de procureur-generaal, de resident van Batavia.

In de eetzaal hield generaal Van Daalen receptie. Ook daar veel bloemen. De gouverneur-generaal had zijn adjudant, overste Kan gezonden om den vertrekkenden legercommandant zijn groet over te brengen. Vele officieren en hunne dames kwamen daar nog even den heer en mevrouw Van Daalen complimenteeren.

In de conversatiezaal vond men Mr. dr. Koster, het oud lid van den Raad van Indië, en mevrouw Koster. Ook daar geurden vele bloemen. Hier was de heer Boumeester de begroeter van den G. G.

Het was hier wat rustiger. Maar op het opperdek, daar was het aspect als van een groot café. Daar liepen de jongens af en aan met consumptie, daar rinkelde de heftige en ongeduldige buffetbel onophoudelijk. Het was er gezellig en druk.

De rookkamer vond er den heer Cohen den oud-assistent resident van Mr. Cornelis en zijn vrienden. Een deputatie van de Inlandsche en Chineesche leden van den raad van Meester Cornelis en van de Inlandsche ambtenaren kwam hem daar begroeten. (Bat. Nbl.)

Lezingen over Ned.-Indië.

In het belang der propaganda voor het „Kartinifonds" werd den 29en April j.l. over het onderwerp „Indië in woord en beeld", eene lezing gehouden door den heer W. J. Giel, in de Handelsschool, tevens H. B. S. van den heer F. Tijmstra, welke zeer druk was bezocht en met veel belangstelling door het jeugdige auditorium werd aangehoord.

Na eene korte historische en geografische inleiding, liet spreker aan de hand van een reeks zeer fraaie lichtbeelden, de verschillende rassen van den Archipel de revue passeeren, daarbij tevens hunne zeden, gewoonten, woningtoestanden en middelen van bestaan besprekende.

Na eenigszins uitvoerig te hebben stil gestaan bij de meer ondergeschikte plaats, die de inlandsche vrouw in de Indonesische maatschappij bekleedt, kwam spreker tot de baanbreekster voor de opvoeding der inlandsche vrouw, Raden Adjeng Kartini, wier leven en werken hij met enkele woorden schetste, en waarbij hij een uiteenzetting gaf van het doel van het „Kartinifonds".

Vervolgens werden de openbare vermakelijkheden besproken, om nog eenigen tijd te verwijlen bij het zieleleven van de Archipelbewoners. Spreker betoogde hierbij hoe het animisme onder de Indonesiers nog steeds een beletsel was voor den vooruitgang en welke schoone liefde-leer het oorspronkelijk Boeddhisme was geweest.

De heer G. besloot zijne voordracht met eene opwekking aan het auditorium tot meerdere belangstelling in- en meerdere studie van ons „Tropisch Nederland", het land waarin velen hunner een toekomst zouden vinden.

Naar wij vernemen heeft de heer Giel — op uitnoodiging van het „Deutsche Kolonial Gesellschaft" — den 7en dezer ook te Aken eene voordracht over Ned. Indië gehouden.

Suriname.

In het vorige jaar hadden wij het meermalen over de zoogenaamde „Venezolaansche methode" bij de balatawinning. „De West" van 3 April geeft nu uit „The Daily Argosy" — een in Demerary verschijnend blad — van 18 Maart, eenige mededeelingen over aldaar genomen tapproeven, waaruit bleek:

dat de grootste opbrengst verkregen wordt door de boomen staande te tappen, over den geheelen stamomtrek;

dat bij al de proefnemingen de aldus getapte boomen een grooter opbrengst leverden dan gevelde boomen;

dat de opbrengst per vierkanten voet bastoppervlak het grootst is wanneer de boom over den halven omtrek wordt gebleed.

Gelet op dit laatste en in aanmerking nemende de groote sterftekans die de boomen loopen door rondbleeding, moet, volgens het rapport, de voorkeur worden gegeven aan de staande tapping van den halven omtrek.

Proeven werden ook genomen omtrent de wondheeling bij bolletrie, waarbij bleek, dat bij dezen boom — in tegenstelling van rubberboomen — geen zoogenaamde woundresponse voorkomt.

Ten slotte werd door proefnemingen vastgesteld, dat de melkopbrengst het grootst is wanneer de insnijdingen op afstanden van 8 à 10 duim worden aangebracht.

„De West" teekent hierbij aan:

„In belanghebbende kringen in Suriname zal ongetwijfeld met belangstelling kennis worden genomen van de in Demerary genomen proeven.

De resultaten dier proeven wijken nog al af van hetgeen de ervaring hier tot dusverre heeft geleerd.

Als het juist is — wat de steller van het Engelsch rapport meent — dat de opbrengst van gevelde boomen minder is dan bij staande tapping, dan zal natuurlijk geen enkele onderneming er aan denken de Venezolaansche methode toe te passen. Niemand zal het in zijn hoofd krijgen om met meer moeite minder balata te produceeren.

De ervaring in Suriname leert tot dusverre echter anders. Wij hebben, naar aanleiding van het artikel in „The Argosy", daaromtrent inlichtingen ingewonnen bij onzen houtvester. Deze verklaarde, dat men in Suriname thans beschikt over de gegevens betreffende acht duizend gevelde boomen, en die gegevens geenszins de conclusie rechtvaardigen welke men in Demerary heeft getrokken op grond van proefnemingen met een paar dozijn boomen."

Na nog eenige opmerkingen van den houtvester te hebben medegedeeld, besluit het blad:

„Het is zeer te hopen, dat de interessante tapproeven ook in Demerary zullen worden voortgezet. De opbrengst van bolletries is individueel zóó verschillend, dat het gewaagd zou zijn af te gaan op proeven betreffende enkele boomen."

* * *

In het nummer van 7 April geeft „De West" den inhoud terug van eene rede op 31 Maart te Georgetown gehouden door den Gouverneur van Britsch Guyana, Sir Walter Egerton.

Sir Walter verklaarde, dat hij de opening van het binnenland beschouwde als het middel om Demerary vooruit te brengen.

Het einddoel moet zijn een aansluiting te verkrijgen aan het spoorwegnet in Brazilië en te helpen aan den stouten droom: een transcontinentale spoorweg door Zuid-Amerika met de eindpunten Buenos Aires en Georgetown.

De aanleg van dien spoorweg zal met minder moeilijkheden gepaard gaan dan de Afrikaansche Noord-Zuid-Spoorweg, van Kaapstad naar Caïro, doch ons ontbreekt een Rhodes — zoo verklaarde de gouverneur — om het werk uit te voeren.

Sir Walter Egerton twijfelt echter niet aan de verwezenlijking van dien droom. Ja, de verwezenlijking is dichter bij dan men zou vermoeden. Er bestaat reeds een spoorverbinding van duizend mijl lengte tusschen Buenos Ayres en Rio de Janeiro, terwijl van laatstgenoemde stad een spoorweg in de richting van Manaos bestaat, niet veel korter dan de eerstgenoemde. Spreker schatte den afstand van het eindpunt van den thans bestaanden spoorweg in Brazilië naar Manaos op ongeveer 900 mijl.

Van Manaos naar Georgetown is de afstand 800 mijl, waarvan 340 mijl loopt door Britsch Guyana.

Wanneer nu Britsch Guyana zijn spoorweg aanlegt naar de Zuidergrens, kan het niet anders of mettertijd zal een aansluiting verkregen worden met de lijn van Rio de Janeiro.

Onze ruimte laat niet toe Sir Walter's interessante beschouwingen hier verder op te nemen. Alleen het slot van het artikel in „De West" volge nog hier: „Zoo men weet, is het voorstel van Sir Walter Egerton om den spoorweg te bouwen met behulp eener leening van 15 millioen van het moederland. Zoolang de leening niet is afgelost, zal de volksvertegenwoordiging in Demerara zich een gouvernementeele meerderheid moeten laten welgevallen, die de financieele contrôle in handen heeft.

Het is nog niet bekend of de Engelsche regeering zich vereenigt met de spoorwegplannen van Sir Walter Egerton."

* * *

Aan het jaarverslag van het Hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond over 1913 („Neerlandia" van Mei) ontleenen wij de volgende mededeelingen over de groep Suriname:

„Wat over deze Groep dient gezegd vormt de donkere vlek in dit jaarverslag, dat uit andere oorden op zooveel bemoedigende teekenen van stamopleving kan getuigen. Wel wist het Hoofdbestuur dat de vroegere geestdrift bij de leden aan het verflauwen was, maar het had niet gedacht, dat de bestuurders dezer Groep in zoo groote mate de belangen, hun toevertrouwd, zouden verwaarloozen. Zonder het Hoofdbestuur te raadplegen werd plotseling besloten tot opheffing der Groep en verkoop van de bezittingen, waaronder een belangrijke bibliotheek, die juist door het Hoofdbestuur in samenwerking met het Kon. Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde geheel opnieuw zou worden ingericht en vergroot, en die nu voor goed verloren is, alleen om een weinig belangrijke schuld te dekken, over welker delging, als daarmede de bibliotheek had kunnen worden behouden, met het Hoofdbestuur ware te spreken geweest. Het Hoofdbestuur, inmiddels het door het Groepsbestuur aangevraagde ontslag aanvaardend, heeft dan ook besloten de Groep niet op te heffen. Al kan het gebeurde niet ongedaan worden gemaakt, toch zal worden getracht haar opnieuw in te richten. Het hoopt daarbij op de hulp van invloedrijke krachten, die de goedwillende en oprechte Nederlanders en stamverwanten in de Kolonie weder zullen verzamelen en vereenigen en die beter zullen beseffen hoeveel kracht er kan uitgaan van een waardig en geestdriftig bestuur, dat doordrongen is van de grootsche beginselen van ons Verbond.

Zoolang er in een oord van het Nederl. gebied nog enkele wakkere stamgenooten zijn, behoeft nooit een Groep of Tak opgeheven te worden. Voor wie volhoudt en niet versaagt, kunnen weer betere tijden aanbreken.

Zoo valt uit de onverkwikkelijke geschiedenis, die we in 1913 met Suriname hebben beleefd, nog wat goeds te leeren voor onze beweging."

Wij zijn minder optimistisch gestemd dan het Hoofd-

bestuur ten opzichte van de herleving van de Groep Suriname en stemmen geenszins in met het harde oordeel over het Groepsbestuur. Wat de bibliotheek betreft, gelooven wij, dat de mogelijkheid van terugkoop tegen den verkoopprijs niet geheel uitgesloten is. Mocht het daartoe komen, dan hopen wij, dat het Hoofdbestuur zich zijn vroeger door ons te dezer plaatse besproken plan omtrent de koloniale bibliotheek te Paramaribo uit het hoofd zal zetten. Deze boekerij moet steeds een gouvernementsinstelling blijven. Het beheer in handen te geven aan een vereeniging, die wel altijd een kwijnend bestaan zal leiden, zou een onverantwoordelijke daad zijn. Het Hoofdbestuur putte leering uit hetgeen nu gebeurd is.

* * *

In een artikel, getiteld „Hygiëne, Drinkwatervoorziening", bespreekt „De Surinaamsche Bode" van 8 April de reis van den Geneeskundig Inspecteur en den Directeur van Openbare Werken en Verkeer — de heeren Dr. Hovenkamp en Schönfeld — naar Demerary, ten einde er de hygiënische maatregelen te bestudeeren. Het was van den Gouverneur zeer goed gezien den heeren deze opdracht te geven. Op die wijze leert men in een paar dagen meer dan in maanden uit boeken. De heeren hebben hun tijd goed besteed, zijn nu van alles op de hoogte en Suriname kan daarvan partij trekken. Maar nu verlaat de heer Schönfeld met al zijn kennis de kolonie en zijn opvolger kan van voren af beginnen. Dat is het onafwijsbare gevolg van het systeem van detacheeren van ambtenaren.

Terecht eindigt het blad zijn mededeelingen met deze woorden:

„Alles is mooi en goed, maar wat gebeurt verder met den heer Schönfeld? Wat heeft het bestuur gedaan om dien heer te behouden, die, naar 't toch verluidt, reeds begin Juni d. j. den dienst verlaat en naar Europa vertrekt?"

* * *

De heeren mr. D. Fock, oud-minister van koloniën, en G. Nypels, oud-overste van het Oost-Indische leger, hebben, als voorzitter en secretaris van de vereeniging Moederland en Kolonën, het verzoek tot den minister van buitenlandsche zaken gericht om door zijne bemiddeling op de derde Vredesconferentie een onderwerp aan de orde te doen komen, dat reeds sedert lang tot de kwesties behoort, waarvoor die vereeniging bijzondere sympathie heeft getoond. Het betreft de wenschelijkheid, het daarheen te leiden, dat de Staten zullen overeenkomen, grensgeschillen, welke over koloniaal gebied mochten ontstaan, en waarvoor door diplomatieke onderhandelingen geen gewenschte oplossing gevonden kan worden, aan scheidsrechtelijke uitspraak te onderwerpen. Wordt door de Vredesconferentie een besluit in dien geest genomen, zoodat het een regel van positief internationaal recht kan worden, dan zal, zoo wordt opgemerkt, hierdoor weer een der redenen, die aanleiding tot oorlog konden zijn, binnen den regel „vrede door recht" gebracht worden.

Zou dit verzoek — zoo dachten wij bij de lezing van het bericht — in de pen zijn gegeven door hetgeen, naar wij vermoeden, is voorgevallen met betrekking tot de grens van Nederlandsch en Britsch Guyana? Kon er in deze kwestie „door diplomatieke onderhandelingen geen gewenschte oplossing gevonden worden?" Mr. Fock, oud-minister van koloniën, kan dit weten.

Is ons vermoeden juist, dan moeten wij nogmaals de wenschelijkheid, ja de noodzakelijkheid, bepleiten om de „diplomatieke onderhandelingen" betreffende deze kwestie in haar geheel ter kennis der natie te brengen. Er zijn geen redenen van staatsbelang denkbaar, die de publicatie der bescheiden ongewenscht zouden maken. Wil mr. van Doorn met zijn voorgenomen interpellatie succes hebben, hij dringe bij de Ministers van Koloniën en van Buitenlandsche Zaken aan op volledige publicatie van het dossier, vóór de interpellatie aan de orde komt. Mededeelingen, in den loop der debatten gedaan, kunnen niet van alle kanten bekeken worden. Het spreekt van zelf, dat de Regeering den wensch koestert de zaak tot klaarheid te brengen. Dit nu zal zij niet bereiken door de verzekering, dat er geen grenskwestie bestaat. De Kamer kan daarmede geen genoegen nemen.

Naar onze meening volgt dit reeds uit het feit, dat er eene interpellatie zal plaats vinden niettegenstaande de Regeering reeds bij herhaling de verzekering heeft gegeven, dat er geen grenskwestie bestaat. Alleen de uitgifte van een Oranjeboek kan het gewenschte licht brengen.

Curaçao.

Zooals we in ons vorig nummer vermeld hebben, heeft de heer Cohen Henriquez een rapport geschreven over zijne reis naar Europa en de V. S. van Noord Amerika, in opdracht van het Gouvernement van Curaçao ondernomen in het belang der hoedenindustrie.

In ons nummer van 8 Augustus 1912 hebben wij reeds ter sprake gebracht, toen men geneigd scheen om een deskundige van hier naar Curaçao te zenden, dat men dan veel beter doen zoude om den heer Henriquez een reis naar Europa te laten doen, want dat de hoedenindustrie hier te lande niets beteekende en dat de leider der vlechtcursussen in Curaçao zeker beter op de hoogte was dan de beste deskundige in ons land. Het zoude misschien een te groote eer aan ons blad bewezen zijn, als onze raad de uitwerking had gehad, die wij wenschten, maar hoe dit ook zijn moge, we zijn verheugd, dat de reis naar Europa gemaakt is, want het vele, dat de heer Henriquez in dit werelddeel heeft opgemerkt en waargenomen, kan niet anders dan ten goede komen aan de hoedenindustrie.

Het rapport begint met het aandoen van Santander, waar niet veel te doen viel omdat, zooals de verslaggever zegt, het klimaat van Santander het dragen van stroohoeden niet begunstigt, „daar de zomer er zeer kort is." Dit laatste is ons wel wat raadselachtig, misschien wordt bedoeld, dat het bestendig droge weder er maar kort duurt.

Te Bordeaux werd veel wetenswaardigs gevonden; de hoeden hier in gebruik zijn grootendeels Italiaansche, afkomstig van Florence, en zijn zeer sierlijk van model. Eenige monsters van deze hoeden zijn medegenomen om als model te dienen voor de cursussen. De rapporteur kwam tot de conclusie, dat Bordeaux in de toekomst een markt van beteekenis kan worden voor de Cur. hoeden. Het had dit al kunnen zijn, als men op Curaçao meer notitie had genomen van de aan exporteurs gezonden modellen. Te Parijs kende men den naam Curaçaosche hoeden niet, ja zelfs den naam van het eiland was nagenoeg onbekend, de hoeden van ons eiland afkomstig werden „Panama d'Haiti" genoemd. De hoeden van de goedkoopere soorten trokken geen belangstelling, daarentegen wel de fijnere modellen, men was zelfs verbaasd over het product van ons eiland.

Te Brussel werd vooral het bleekingsproces der Panama's nagegaan, benevens de wijze van kleuren der hoeden; ook hier was men verbaasd over het fijne vlechtwerk onzer hoeden. De tentoonstelling van Gent bood weinig merkwaardigs aan, de Guatamala hoeden daar te zien waren veel minder dan de onze.

In Nederland had de rapporteur de noodige conferenties met de autoriteiten, die hem menig nuttigen wenk gaven en besprak met Prof. Iterson te Delft het bleekingsproces, waaraan reeds door de assistente van den professor, mej. dr. van Amstel, een aanvang was gemaakt. In den Haag vernam de heer Henriquez wat wij in 1912 ook reeds vermeld hebben, dat een hoedenhandelaar teleurgesteld over een order, die niet in de verlangde hoeveelheid kon uitgevoerd worden op Curaçao en die voor Berlijn bestemd was, de hoeden niet meer importeeren durfde en liever deze in Engeland of Duitschland bestelde.

Te Amsterdam werd hem wel veel medewerking beloofd, maar het is daarbij ook gebleven, terwijl de inzending van hoeden, bestemd voor den Entos, geen eens ten toon gesteld werd. Wat hiervan de reden is geweest weten wij niet.

Verder werd Keulen, Frankfort en Berlijn bezocht en daarna Hamburg. Het zou ons te ver voeren alle bijzonderheden van dit bezoek te vermelden, alleen zij vermeld, dat een fabrikant in Keulen de relatiën met Curaçao afgebroken had omdat de bezendingen niet overeenkwamen met de monsters en steeds minder in kwaliteit waren; deze fabrikant meende in Hamburg beter geholpen te worden dan bij rechtstreekschen invoer. Deze laatste meening was men ook te Berlijn toegedaan.

In Duitschland zullen de middelsoort hoeden beter aftrek vinden dan de grove, de zoogenaamde stapelhoeden. Men hecht daar bovendien veel aan het land van oorsprong van het artikel, Columbia, Ecuador en Peru worden uitsluitend als Panama-hoeden produceerende landen beschouwd en daar onze hoeden als de minste beschouwd worden, zoo zullen zij onder hun eigen naam minder opbrengen tot tijd en wijle zij algemeen bekend zullen wezen als even deugdelijk te zijn als die van genoemde landen. In New-York komen het meest de „Staple hats" aan de markt en die moeten zeer goedkoop zijn en dan nog bovendien aan zooveel eischen voldoen, dat zij aan de vlechtsters nagenoeg geen winst overlaten.

De heer H. komt tot eenige conclusies; vooreerst vindt hij, dat de hoeden in Duitschland niet zullen verkocht moeten worden onder den naam Panama's om niet in botsing te komen met de justitie en dat daarom het streven moet wezen, de leer te doen verdwijnen, dat Curaçao slechts minderwaardige hoeden levert en het daarom noodig zal zijn de hoeden onder eigen vlag naam te laten maken. Verder zal er een keur moeten komen op de afgewerkte hoeden, ten einde aan den aankoop van slechte artikelen, die door de vlechtsters gaarne vervaardigd worden, een einde te maken. Eindelijk zullen de hoeden op Curaçao en geplet en gebleekt moeten worden om ze bij export een sierlijker aanzien te geven; de pletmachine, die zeer goed beantwoordt, is reeds ter beschikking. Ten slotte zegt de rapporteur, dat zijne reis eerst dan resultaten zal hebben, wanneer uitvoering zal zijn gegeven aan de in zijn rapport gedane voorstellen en rekening zal zijn gehouden met de daarin vervatte wenken.

Het spreekt van zelf, dat met een ander tijd gemoeid is, terwijl de kans op teleurstellingen in den beginne niet is uitgesloten.

* * *

Hr. Ms. „Kortenaer" heeft te Tampico de Hollandsche kolonie, op enkele personen na, die aan wal verkozen te blijven, aan boord genomen. Ook de Deensche kolonie vertoeft aan boord van de „Kortenaer". Daar het schip niet voor passagiers is ingericht en geen hutten overcompleet heeft, is het ons een raadsel, hoe al deze lieden geherbergd zijn.

* * *

„Het Vaderland" heeft in een interview met Prof. Kraus het navolgende over Curaçao vernomen:

„Voor het groote interoceanisch verkeer achtte ook de

oud-Minister Curaçao niet het meest gunstig gelegen. Daarvoor ligt het te ver ten Zuiden van de wegen die de groote scheepvaartlijnen van Europa naar het Panamakanaal volgen. Gunstig ligt het daarentegen wel met betrekking tot de vaart tusschen het kanaal en de kusten van Venezuela, Brazilië en Zuidelijker gelegen landen aan de Oostkust van Zuid-Amerika.

Bovendien als dat kanaal geopend is, zal ongetwijfeld het scheepvaartverkeer in de geheele Caraïbische zee drukker worden en daarvan zal ook Curaçao evenredig kunnen profiteeren.

Onder de factoren, die voor Curaçao voordeel kunnen aanbrengen, rekende prof. Kraus ook het toeristenverkeer, dat naar zijn gevoelen ook voor de Westkust van Zuid-Amerika van nut kan zijn, hier voornamelijk indirect, omdat dergelijke toeristenbezoeken zoo dikwijls handelsrelaties ten gevolge hebben. Naar en in de Caraïbische Zee organiseeren verschillende groote stoomvaartlijnen (dit zijn o.a. de Hamburg-Amerikalijn, de Royal Mail Steam Packet Cy en de Compagnie Générale Transatlantique reeds nu geregeld toeristen-uitstapjes. Als het kanaal geopend is, zullen deze waarschijnlijk ook wel worden georganiseerd van uit New-York naar de kust van de Stille Zuidzee.

Curaçao is niet groot, maar de hoofdplaats Willemstad heeft voor vreemdelingen veel eigenaardigs en is daarom een bezoek overwaard. De allergrootste schepen zien evenwel op tegen het binnenvaren der St. Annabaai en doen dientengevolge de plaats niet aan."

* * *

Aan het Voorloopig Verslag van den Kolonialen Raad over de huishoudelijke koloniale begrooting voor Curaçao voor 1915, ontleenen we het navolgende:

„Er waren leden, die het afkeurden, dat in den laatsten tijd meer dan eens in toelichtingen van onderwerpen gerept werd van het oordeel van den minister van koloniën. Zij meenden, dat hieruit wel eens zou kunnen worden gelezen, dat de zaak, waarom het gaat, eigenlijk van te voren reeds beklonken is. De minister moet naar buiten niet anders optreden, dan als de man, die bij verschil van meening tusschen gouverneur en raad beslist.

Enkele leden stelden belang in de meening van het bestuur, over een door den heer J. H. J. Hamelberg in de „Nieuwe Rotterdamsche Courant" geopperd denkbeeld van decentralisatie om eene reeks minder ingrijpende bevoegdheden van den Gouverneur bij verschillende departementschefs te brengen.

Gevraagd werd of al dan niet voortgang zou gemaakt worden met de voorgenomen verplaatsing van de pachters van gouvernementsgronden tot buiten de nabijheid der groote plantages, waarvoor bij suppletoire begrooting 1913 aan de Staten-Generaal gelden zijn aangevraagd, die gevoteerd zijn.

Eene overhaaste verplaatsing achtte men evenwel niet wenschelijk, en met name voor het 2e en 3e district, waar geen veeteelt is, en de pachters goede bouwgronden hebben, werd overleg met den raad aanbevolen. In het 4de district is een complex van gouvernementsgrondjes (misschien zijn er meer) waar geen put is.

Enkele leden hadden bezwaar tegen een algeheele ontruiming van Westpunt. Zij hadden vernomen, dat aan menschen, die 30, 40 jaren daar gewoond hebben, een bevel tot verhuizing is gegeven en betreurden dit te meer, waar deze personen van de vischvangst leven. Andere leden zagen in dezen maatregel eene uitvoering van de ook door den Raad goedgekeurde plannen en vonden daarin niets onbillijks, al achtte men Westpunt nu niet in de eerste plaats voor ontruiming in aanmerking komende."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Mardikenjo.

Dit is, zooals onze lezers weten, de naam van een particuliere school te Soerabaja, speciaal voor inlandsche meisjes, in 1909 op initiatief van den heer J. E. Jasper opgericht door eene Vereeniging, die eveneens Mardikenjo heet en waarvan Europeanen aan het hoofd staan. De school is een inrichting voor lager onderwijs, waar dochters van Inlanders en daarmede gelijkgestelden hetzelfde onderricht ontvangen als de Europeesche meisjes op de Hollandsche lagere scholen.

In de eerste twee jaren verkeerde de school in grooten bloei. 't Was een nieuwigheid, die aantrok. De kinderen leerden het Hollandsch en behalve de gewone onderwijsvakken der lagere scholen, ook handwerken, borduren, maatknippen voor verschillende kleedingstukken. Maar langzamerhand verliep de school. De geldmiddelen begonnen te verminderen. Een kapitaal van ƒ 11000 was bijeengebracht, waarmede men beginnen zoude. Van de opbrengsten der jaarmarkten te Soerabaja zou jaarlijks een som van ƒ 200 voor deze school bestemd wezen. Maar de jaarmarkten werden in verband met heerschende epidemieën, niet gehouden; de heer Jasper, de ziel van deze Vereeniging, was met verlof in Europa; nieuwe bijdragen werden niet ontvangen; het kapitaal moest worden aangesproken en verminderde. De ambitie ging er uit en de school verliep. 't Is weggegooid geld langer deze school aan te houden, zoo wordt nu beweerd. In den handel zou met een kapitaal van ƒ 11000 veel meer verdiend kunnen worden. Van de winsten zou na verloop van tijd veel meer gedaan kunnen worden voor het onderwijs der Inlandsche meisjes, zoo wordt geredeneerd. Maar nu is de heer Jasper weer in Indië terug en de jaarmarkten zullen weer gehouden worden. Men wil toch zoo graag de school behouden. Laten we hopen, schrijft de „Bintang Soerabaja", dat op welke wijze dan ook, een betere toestand voor deze Vereeniging mag intreden.

De Pestbestrijding.

In verschillende Inl: bladen worden klaagtonen aangeheven over alle rampen en plagen, welke over Java uitgestort worden: pokken, cholera, pest, typhus, enz. De uitbreiding van de pest neemt een zeer bedenkelijk karakter aan. De cholera heeft hier in vroegere jaren meer dan eens hevig gewoed, vele menschen weggemaaid, de bevolking der dessa's aanmerkelijk gedund. Koortsepidemieën hebben hier ook duchtig huisgehouden. Maar zoo erg als thans sommige dessa's ontvolkt worden, is in de geschiedenis nog niet voorgekomen. En dit niet zoozeer, omdat de bevolking is uitgestorven, als wel doordat zij hare woonplaatsen verlaten heeft, om de gevreesde ziekte te ontloopen. In het onderdistrict Grógol o.a. (Kediri) zijn vele dessa's tijdelijk verlaten, de bewoners denken er later terug te komen, als de tijden beter geworden zijn. Maar wat zal er dan geworden zijn van hun huizen, huisraad, vee, kippen, eenden, enz.? De beesten zijn uit gebrek aan voedsel doodgegaan, opgegeten of gestolen. De erven zijn niet onderhouden en die vuiligheid zal opnieuw een bron van ziekte opleveren. De huizen zijn evenmin onderhouden, in waarde achteruitgegaan en op den langen duur onbewoonbaar geworden. Geld is er dan noodig om ze in bewoonbaren toestand te brengen. Is er geld onder de bevolking? Men zou haast zeggen van ja! De rentetreffers hebben nog een goed leventje. Kom eens in de dessa Gringgin. Lustig ziet ge de Chineezen er op de fiets in en uitgaan. Zij brengen als bagage allerlei chitsen mee. Over hunne schouders hangen zij den zak, waarin zij de gelden, de verdiensten van den dag hebben te ontvangen, d.w.z. het bloed der Inlanders. Zij leenen geld uit, geven b.v. een gulden, welke eerst over een maand of zoo terugbetaald behoeft te worden; maar het geduld, waarmede hij, de Chinees, zoo lang wachten moet, dient ook betaald te worden. 't Is niet meer dan billijk. Nu, hij is met 1, hoogstens 1½ cent per dag tevreden. Na een maand heeft hij dus terug ontvangen 100 centen + 30 × ƒ 0.01½ — ƒ 1.45, d.i. een winst van 12 × 45 = 540 pCt. 's jaars. Wat zegt ge daarvan? Een volk, dat nog 540 pCt. 's jaars aan rente betalen kan, zal ook nog wel geld genoeg hebben om de huizen in orde en bewoonbaar te maken. Wat? O, die pest! O, die andere plaag! En dan die huizen en wat er in is, tafels, stoelen, kasten; de padi, de beesten: koeien en karbouwen, de kippen enz. Moet dat alles meegesjouwd worden, wanneer geprentahd wordt, dat de bewoner zijn huis verlaten moet? Hij laat ze achter of ergens anders, zonder toezicht, zonder zorg. Wat komt er van terecht? Hij krijgt ja een andere tampat gratis in de barakken, ƒ 0.20 wordt hem per dag door het bestuur vergoed; voor de kinderen wordt ƒ 0.10 per dag uitbetaald per kind. Zeer liefderijk! Men is er ook zeer dankbaar voor. Maar zijn goederen en andere bezittingen, wie zorgt daarvoor? Alles raakt langzamerhand gehavend, vernield of verloren. De padi is gestolen en opgegeten, de kippen ook. En thuis terug gekomen, heeft hij in den letterlijken zin van het woord geen dak meer boven zijn hoofd. O, die plagen! God helpe ons land en volk tegen deze plagen en wij vragen bijstand tegen de ellende der Europeesche bestrijding daarvan. Zoo jammeren de Inl. bladen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Chineesche Republiek.

De Ho Po brengt de laatste gebeurtenissen in China in herinnering, deze aldus samenvattend: Den 6en Oct. 1913 werd Yuan Shikai definitief verkozen tot President van de Chineesche Republiek. Het was vooruit te zien, dat zulks gebeuren zou. Hij is een krachtige persoonlijkheid, die, waar noodig, ook buigzaamheid aan den dag kan leggen. Vier dagen na zijne verheffing, werd de Chineesche Republiek als zoodanig door de andere mogendheden erkend. Hij liet den tijd niet ongebruikt voorbij gaan; zijne macht en positie wendde hij aan, om in 't belang van het land en van het volk werkzaam te zijn. Zijn eerste daad was het parlement te zuiveren van ouderwetsche, tegenstribbelende, reactionaire leden, die alle vooruitgang uit den booze achtten en dien dus op alle mogelijke manieren trachten tegen te werken, meestal met een lijdelijk stil verzet. Zijne proclamaties waren kras, alsof zij gesteld waren in den tijd van de Keizerlijke dynastie. Een maand na zijn optreden, ontbond hij de vereeniging Kuo Min Tang en joeg uit het Parlement de leden weg, die tot deze vereeniging behoorden. Er waren er zoo wat 400 van deze leden. Wij behoeven wel niet te zeggen, dat het Parlement op deze wijze door Yuan Shi Kai vrijwel op zij gezet werd. Een week later sloot hij het Parlement, zonder den dag te bepalen, waarop het weder geopend zoude worden. In de plaats daarvan, stelde hij een administratief college in, tot regeling van de binnenlandsche zaken, tot tijd en wijle het Parlement na wederopening, deze zaken weer in handen zou nemen en verder regelen. Dit college, dat eigenlijk meer een adviseerend lichaam was, bestond uit 71 leden, waarvan er 8 den president konden vervangen, 2 het Kabinet vormden, 4 voor elk ministerie bestemd waren; 9 in 't geheel, 4 voor Mongolië, 4 voor Thibet en 2 voor elke provincie. Hij ging met groote strengheid te werk, daar, waar hij meende in 't belang van het land en van het volk te moeten optreden. Hij is met dictatoriale macht

bekleed. In naam is China een republiek. Feitelijk is Y u a n S h i K a i alleenheerscher. Zal 't goedgaan? Wij dienen den tijd af te wachten.

Christelijke Actie.

S i n P o haalt de artikelen aan van het B a t. N i e u w s b l a d, waarin tegen de Christelijke actie in Solo heftig te velde wordt getrokken: „Tegen den zin van den Soesoehoenan en tegen het advies van den Resident van dit gewest, heeft zij weten door te drijven, dat daar een zendingshospitaal is opgericht". Schrijver, die tien jaren in het Solosche gewoond heeft, beweert, dat deze actie ontstemming, onrust en wantrouwen heeft te weeg gebracht. Ook in Grobogan wordt krachtig aan de kerstening gearbeid, beweert het blad. De zendelingen hebben te Poerwodadi (hoofdplaats van de afdeeling Grobogan) een lagere school geopend. (Het Gouvernement kon daar, uit gebrek aan onderwijzers, geen school oprichten). Deze school werd tot kort geleden slechts bezocht door Europeesche kinderen en andere niet Islammitische leerlingen. Het aantal is nog zeer gering. Nu heeft de regent van Grobogan (misschien op last van hooger hand) aan zijne ambtenaren bevolen, dat ook hunne kinderen deze school m o e t e n bezoeken. 't Zijn Mohammedanen! Hoe moet dat? Anderen weten daar wel antwoord op te geven; maar vraag 't niet aan den regent of assistent resident. Informeer ook eens naar den toestand van de l o e m b o e n g s, die in deze afdeeling met het geld van de bevolking zijn tot stand gekomen, en ge zult mooie dingen te hooren krijgen. Grobogan is nog geen onderzoekingsterrein voor journalisten. Van daar ook, dat die gedwongen kerstening daar, nog niet bekend is geraakt. De Javanen zijn in den laatsten tijd vooruitstrevend geworden. Dit is niet tegen te spreken, noch tegen te houden. En ziet, nu treft men juist onder de zendelingen personen aan, die deze vooruitstrevende Javanen willen tegenhouden. Want, zeggen zij, 't is niet goed, dat zij „s o m b o n g" worden. Er is een zendeling, zoo schrijft de B i n t a n g S o e r a b a j a, die bepaald ronduit te gennen geeft, dat het niet goed is, dat de Javaan verder ontwikkeld wordt, evenmin, dat er in zijn ressort vereenigingen zijn opgericht om de Inlandsche Christenen te beschaven en te ontwikkelen. Het lukt hem evenwel niet deze beweging tegen te gaan. Zij hebben er toch een vereeniging bij gevormd met een bestuur, waarin zitting hebben een president, een secretaris, een penningmeester en een commissaris. De zendeling vindt deze Hollandsche namen niet goed; zij mogen niet behouden worden; de Javaansche benamingen moeten daarvoor op last van den zendeling gesteld worden. De president heet nu: k e p a l a; de secretaris, t j a r i k; de penningmeester, d j o e r o e p e n g o e r o e s a r t o; de commissaris heet de k e b a j a n. In Javaansche vereenigingen moet alles op Javaansche wijze aangeduid worden, zegt die zendeling; want de Javaan mag niet „s o m b o n g" worden! Dat zijn van die nare uitvluchten. Zij hebben den Javaan lief, zeggen deze philantropen, maar de Javaan moet J a v a a n blijven, d.w.z. nederig, onderworpen, slaafsch. Vreemde woorden en benamingen mogen zij niet gebruiken.

Laten we nu eens probeeren de Hollandsche eigennamen in 't Javaansch over te brengen. Dit is immers de consequentie van de redeneering des zendelings. Mijnheer Kat, zal dan vooraan moeten heeten, towan K o e t j i n g, mijnheer Munnik, toewan W o n g t o p o, de heer Lepel, toewan S e n d o k. Het kantoor van de Javaansche Bank zal moeten worden aangeduid met: G e r d o e D j a w i A b r i t. De zendelingen zullen nog gaan leeren, dat het Javaansch een taal is, afgeleid van het Hollandsch! Zoo spot het blad.

Makassaarsche Zelfstandigheid.

Met de „v a n G o e n s" is te Makassar aangekomen R a d e n P a r t o n d o, uitgezonden door het afdeelingsbestuur van Soerabaia van de S. I., om voor deze vereeniging propaganda te maken en daar zoo mogelijk een afdeeling te vormen. Te Makassar bestaan reeds onder de Inlandsche bevolking vereenigingen op economischen en mercantielen grondslag, zonder eenig godsdienstig motief; zooals de D a m a t o e l A l h a j a t en de B a d j i M i n a s a. Eerstgenoemde vereeniging telt 300 leden. In haar vereenigingslokaal, in het Maleische kamp, werd een vergadering belegd, om ook tot een S. I. vereeniging te komen. Aan de Regeering zou dan ook om de noodige rechtspersoonlijkheid verzocht worden. Maar of de propaganda voor de S. I. daar veel heeft uitgewerkt? Eerstens willen de Makassaren niet aan den leiband van de Javanen loopen, zich niet onderwerpen aan reglementen en statuten op Java gemaakt. Zij hebben Java en de Javanen niet noodig om in eigen gebied vereenigingen op te richten en daarvoor de noodige bepalingen te maken. Ook hadden zij bezwaar tegen den S. I-eed. Voor de B a d j i M i n a s a (de goede hoop) hierboven genoemd, gevoelen de Makassaren zich meer aangetrokken. Van het afleggen van den eed is hierbij geen sprake. De leden worden in werkplaatsen te werk gesteld, om schoenen en kleeren te leeren maken. Ook wordt handelsonderwijs gegeven.

Die propaganda voor de S. I. heeft ten gevolge gehad, dat de beide Makassarsche Vereenigingen in ledental gewonnen hebben. Alzoo de P e r n i a g a n, die ook melding maakt, dat de Jong Chineezen te Batavia zich tot een Bond vereenigen willen tot onderling hulpbetoon, bij gewichtige gebeurtenissen in het leven, geboorte, huwelijk en sterfgevallen. De vereeniging zal K(a r e m p o e k a n n j a) O(r a n g) M(o e d a) heeten = vereeniging voor jongelieden; en met de letters K. O. M. aangeduid worden. Ook het bestuur moet uit jonge mannen bestaan, zeer ontwikkelde en van goeden naam. 't Is te hopen, zegt de P e r n i a g a n, dat de leiders spoedig gevonden en gekozen zullen worden, en de nieuwe vereeniging niet zal worden aangetast door de ziekte welbekend onder den naam van „O e T o u w B o B w e e", d.w.z. een kop hebben, maar zonder staart zijn.

Korte Metten.

Gouverneur-Generaal Idenburg maakt korte metten en weet als 't noodig is van geen pardon. Zes Arabieren kwamen onlangs te Soerabaja. Zij waren niet voorzien van een toelatingskaart en dachten er ook niet aan, die te vragen, omdat zij te Djeddah reeds van een Turksch paspoort voorzien waren en vermeenden als Turksch onderdaan geen toelatingskaart meer noodig te hebben. Door het bestuur te Soerabaia werden zij in overtreding gesteld en aangehouden. Maar in een request aan den Gouverneur-Generaal en bij den Turkschen consul kwamen zij hiertegen in verzet. De Landvoogd heeft nu beslist, dat zij niet langer in N. I. mogen blijven en het land moeten worden uitgezet. Twee andere Arabieren, die pas te Soerabaja waren aangekomen, bleken geen voldoende middelen van bestaan te hebben, en, hoewel ook voorzien van een Turksch paspoort, zullen deze weder spoedig het land moeten verlaten. (P e w a r t a S o e r a b a i a.)

Waarom?

Bovengenoemd blad deelt ook mede, dat een m a n t r i g o e r o e te Soerabaja zijn beide zoons bij een Europeeschen geneesheer gebracht heeft, om ze door dezen de besnijdenis te laten ondergaan. De geneesheer heeft aan dit verzoek voldaan. In de Inlandsche wereld is zoo iets nog niet gebeurd. Maar thans zullen wel meer Inlanders dit voorbeeld volgen. Zoo meent dit blad.

Van Vreemde Koloniën.

Een treurig verschijnsel.

Terwijl Nederland in enkele opzichten zijn best doet om de banden met de Zuid-Afrikaansche stamverwanten zoo hecht mogelijk te doen blijven, heeft het in andere opzichten geen neiging of geen slag om den gemeenschappelijken belangen ook steun te geven, door de handelsrelatiën te bevorderen. In haar verslag over 1913 wijst de Kamer van Koophandel te Johannesburg op een zeer belangrijken achteruitgang van den uitvoerhandel van Z. A. naar Nederland. Dit is niet een gevolg van een ook in 't algemeen geldend verschijnsel, integendeel de totale uitvoer naar alle landen ging van 63932419 tot 67903487 Pd. st. vooruit, terwijl die van Nederland terugliep van 73636 tot 30698 pd. st.

Hierop heeft de uitvoer van wol een grooten invloed gehad, instede van voor 17406 in 1912 werd in 1913 maar voor 24 pd. st. naar Nederland verscheept, hetgeen te meer opvallend is, omdat de woluitvoer in dat jaar in totaal met bijna een millioen pd. st. toenam. Duitschland ging kolossaal vooruit, België won evenveel als Nederland verloor (van 467116 tot 613791 pd. st.) Voor huiden een dergelijk verschijnsel. Duitschland deed weer een reuzensprong, België ging van ruim 6000 pd. st. tot ruim 9000 pd. st. vooruit, terwijl Nederland van 3875 daalde tot 365 pd. st.

Diamant-uitvoer naar ons land werd van ruim 30000 pd. st. nu nog geen 7000 pd. st. Voor dit artikel ging België ook wat terug, doch geenszins in die verhouding, nl. van ruim 32000 tot ruim 28000 pd. st. De totaaluitvoer van diamant steeg van ruim 9 millioen tot ruim 12 millioen pd. st.

Het eenige artikel, dat voor ons land eenigen vooruitgang van beteekenis aanwees is ijzererts, nl. van ruim 9100 tot ruim 13600 pd. st.

Wij kunnen niet aannemen, dat de Z. A. kroonkolonie een voorkeur voor Duitschland en voor België zou hebben boven Nederland, laten de waarschuwende cijfers van de Kamer van Koophandel te Johannesburg onzen handel dus doen inzien, wat verloren is en wat in tegenstelling daarmede te winnen kan zijn.

Groote politiek.

Perfide Albion blijft coquetteeren. Na zoo boos in de richting van Berlijn gekeken te hebben, dat de verbeelding van zelfs bedachtzaam aangelegde politici de vloten al slaags zag in de Noordzee en Nederland in den druk waande tusschen de vijanden, veranderden de gelaatstrekken langzamerhand tot een zoo vriendelijken lach, dat Frankrijk ongerust en naijverig werd. Telkens hoorde men van geheime besprekingen van Duitschland en Groot Brittannië, die vooral op koloniale aangelegenheden betrekking hadden. De staatkunde, welke in Konstantinopel te bedisselen is en waarin de Bagdadspoor een rol te spelen heeft en de samenwerking in 't zwarte werelddeel vormden de hoofdschotels voor dit overleg. Herhaaldelijk hoorde men ook, dat de Portugeesche koloniën daarbij besproken zouden zijn op een wijze ,die wel de Portugeesche aanspraken in naam ongeschonden liet, maar waaruit toch opgemaakt kon worden, dat D. en G. Br., over het heden heen, aan een toekomst denken, waarin Portugal wel eens van een deel dier aanspraken afstand kon doen om zijn geldmiddelen op streek te brengen.

Groot is de vreugde der Franschen geweest, toen de Sultan van Turkije hun in den laatsten tijd weer eenigen voorkeur boven den Duitschen invloed scheen te geven, en toen tegelijkertijd het Engelsche vorstenpaar een bezoek bracht aan Parijs, bezoek waaruit enkelen zelfs al een omzetting van de entente cordiale in een verbond wilden voorspellen.

Doch ziet, ternauwernood zijn de hooge bezoekers weer naar hun residentie terug gekeerd en daar komt de „Kölnische Zeitung" met een correspondentie uit Berlijn, die als officieus wordt beschouwd, en waarin plagend het beslag krijgen van de D.-Britsche overeenkomst betreffende de koloniale vraagstukken in Midden-Afrika in het vooruitzicht wordt gesteld. Alle wantrouwen is voorbij, als verstandige zakenmannen zullen de twee mogendheden gaan samenwerken. Al dienen deze en de overige in het artikel ten beste gegeven beschouwingen Marianne een koude douche toe, zij mag de mededeeling niet als tegen haar gericht beschouwen, want het uitvoerige stuk verheugt zich over het resultaat, dat het Drievoudig verbond heeft weten te bereiken en prijst daarbij den gunstigen uitslag door de onderhandelingen met Frankrijk verkregen.

Voegen wij hieraan toe, dat juist berichten komen over een uitgebreiden opstand die in Portugeesch Angola (Kongo) is uitgebroken, dan zal men wellicht met den correspondent van de „Koln. Ztg." mee gaan beseffen, dat de verkregen resultaten toch niet al te geruststellend zijn. Met Duitschland en Engeland schijnen Verbond en Entente elkander den arm gegeven te hebben, maar als het op verwezenlijking der overeenkomst aankomt, zou wel eens kunnen blijken, dat de betrokken mogendheden geenszins van plan zijn naar de pijpen dier verbroederaars te dansen.

Over de bedoelde onlusten in Portugeesch Kongo lezen wij, dat het voornaamste stamhoofd van San Salvador in opstand is gekomen. Een 20-tal blanken is vermoord. De protestantsche en katholieke zendelingen hebben de vlucht genomen. Volgens het eerste bericht was de gouverneur met troepen opgerukt, maar terug geslagen, een later bericht zegt, dat de opstand al gedempt is. Portug. mededeelingen gelooven echter gaarne wat zij hopen, maar wij kunnen niet gelooven aan dit spoedig bedwingen van een oproer tegen drukkende belastingen, dat zich over een uitgebreid gebied had verspreid, waarbij vele factorijen op den rivieroever verbrand waren en waarbij de bezetting van post Fetish Rock zelfs op Belgisch gebied de wijk had moeten nemen. Wij hopen ons te vergissen, maar wij vreezen hier met een strijd van langen duur te doen te zullen hebben.

Egyptische monumentenschenders.

Het is een dwaze liefhebberij, die van scherfverzameling van bezochte bezienswaardigheden, een splinter, een lapje, een steenbrok van een monument of van een merkwaardig voorwerp. Dwaas, omdat ondersteld zou moeten worden, dat bij hem, die zich gedrongen voelt een vermaard gebouw, een geprezen werk, een bewonderd kunststuk te gaan zien, ook eenige eerbied er voor aanwezig moet zijn, dwaas omdat hij, wetende dat wat één mag allen mogen, begrijpen moest aan welk slooperswerk hij mee doet door zijn scherfverzameling. Dwaas bovendien, omdat hij door hetgeen hij meeneemt zelf toch niets krijgt van het schoon dat hij helpt vernietigen.

De hebzucht schijnt den toerist echter eigen te zijn. Er zijn er die een handvol zand uit de woestijn meenemen of een gewoon stuk steen van een berg, een onschuldig vermaak gelukkig, doch dat de behoefte teekent om de herinnering vast te leggen aan iets, dan wel om 't stoffelijk bewijs te kunnen meebrengen van een volbrachten tocht. Die hebzucht, wij Nederlanders kennen er voorbeelden van, kleine en groote, tot enormiteiten toe. Aan onzen wondermooien Boroboedoer hebben jaren achtereen toeristen roof kunnen plegen, reizigers hebben stukken meegenomen, die over geheel de wereld verdeeld van onze verregaande onachtzaamheid en ondoordachtheid getuigen, en onlangs zijn wij er aan herinnerd hoe dit misbruik zoover is uitgestrekt, dat de Vorst van Siam karrenladingen van beelden naar zijn land kon meenemen, die thans voor zijn paleis prijken, Nederland te schande. (Zou 't niet mogelijk zijn, deze althans nog te laten namaken en als zoodanig dan de plaats der weggeschonken origineelen te laten innemen? De daarvoor te besteden som, zou ons boetegeld voor begane zonde zijn). China klaagt ook over de baldadigheid der rampassers. En niet minder had Egypte er over te klagen. Dit land wordt in de laatste jaren vereerd door een vloed van bezoekers, en deze voegden hun verzamellust toe aan dien van de min of meer wetenschappelijke schattendelvers, die de oudheid uit haar rust en vergetelheid komen oproepen. Groot is de lankmoedigheid der Egyptische regeering geweest, te groot, maar er schijnt een einde aan gekomen te zijn. Zij heeft strenge bepalingen uitgevaardigd tegen die vrijbuiterij. De fellah's in 't Nijldal, aangelokt door gemakkelijk te krijgen voordeeltjes, hakken en graven maar toe, om aan archaeologische zoekers, aan handelaren in antiquiteiten, en aan toeristen brokstukken of voorwerpen te verkoopen.

Dit moet nu uit zijn. Wie, zonder speciale machtiging van de regeering, opgravingen doet, steenbrokken, a.a.z. ontvreemdt, wordt gestraft met één jaar hechtenis, benevens *f* 1200 boete. In de nabijheid der bouwvallen is het zelfs verboden vee te laten grazen.

Ook aan een ander misbruik, dat aan de monumenten veel kwaad doet, moet paal en perk gesteld worden, het ingriffen van namen, data, teekens; hierop is 8 dagen gevangenis en *f* 12 boete gesteld.

De handel in oudheden is aan strenge regels en contrôle onderworpen. De wetenschappelijke onderzoekingen eveneens, zij worden niet onmogelijk gemaakt, maar beperkt tot die, welke inderdaad als wetenschappelijk bedoeld worden erkend, en ook deze zijn nog gebonden aan voorschriften, welke wel de studie der monumenten toelaten, maar tevens het behoud ervan verzekeren.

Mogen deze wetten nu ook toegepast worden op een wijze, waardoor het beoogde doel bereikt wordt en moge dit vooral ook op den duur zoo blijven. In Egypte is hollen na stilstaan geen ongewoon verschijnsel, maar al te dikwijls keert 't stilstaan dan weer spoedig terug.

De Indiërs in Zuid-Afrika.

De voorstellen, ingediend door de commissie, benoemd om de regeering voor te lichten, bieden een zóóver strekkende tegemoetkoming aan de grieven der Indiërs, dat verwezenlijking ervan voor geruimen tijd bevrediging belooft te brengen. Wij zeggen niet „voor goed", want de wensch van nog verder strekkende gelijkheid voor allen voor de wet zal nog niet tot zwijgen gebracht zijn. Die uitslag voldoet echter momenteel te meer, omdat 't element van de Indiërs zelf niet in de commissie was opgenomen en de leiders als tegenmaatregel hun landgenooten in Z. A. aanrieden geen getuigenissen voor de commissie af te leggen.

Wat het optreden der politie betreft, bij de ongeregeldheden waarin Indiërs betrokken zijn geweest, kwam de commissie wel tot de conclusie, dat de politie geheel naar behooren gehandeld heeft, maar omtrent de hoofdwenschen der Indische immigranten bevat het rapport het volgende.

Het moeilijkst was de regeling der huwelijkskwestie. De twee godsdiensten, welke de Indiërs belijden, staan polygamie toe, en al wordt monogamie meer en meer regel, gevallen van veelvoudig huwelijk blijven toch voorkomen. De voorgestelde regeling komt hierop neer, dat het huwelijk met de eerste vrouw ingeschreven moet worden en in alle opzichten voor de wet zal gelden zooals dit voor het huwelijk van elk ander ingezetene is aangenomen. Het trouwen met meer vrouwen is dan verder veroorloofd volgens de regels door den godsdienst daarvoor aangegeven, maar deze vrouwen worden niet erkend als den wettigen staat van echtgenoote te hebben. Volgens de „Times of India" zal deze oplossing aan de grieven der Indiërs wat dit punt betreft bevrediging schenken.

Een tweede punt heeft betrekking op de hoofdelijke belasting van 3 pd. st., die in Natal van de Indische immigranten geheven wordt. De commissie vindt 't getal van de belastingplichtigen betrekkelijk gering nl. 10800 man. De bedoeling waarmede de verplichting werd opgelegd wordt er niet door bereikt, deze zou zijn Indiërs, die geen contractarbeid meer vervullen, te nopen naar hun land terug te gaan. Zij heeft ook overigens geen nut en behoort dus niet te blijven voortbestaan. Deze conclusie heeft wel verwondering gewekt. De leden der commissie Esselin en kolonel Wyllie golden als anti-Indiërs en er waren tegen deze opheffing van de hoofdelijke en van de hutbelasting van conservatieve zijde vele bezwaren geopperd. Zij zou zoo kort na de strike beschouwd worden als een zwakheid van de regeering; de inheemsche bevolking zou er door gegriefd worden en er tegen in verzet komen. Maar de commissie vreest deze gevolgen niet van hetgeen zij als recht en billijk bepleit.

Het overige deel van 't rapport geeft verbeteringen aan van de wetgeving en het beheer der immigratie, die voor de betrokkenen niet zonder belang zijn, maar toch bijzonderheden betreffen waarop wij hier niet behoeven in te gaan.

Dit alles is in den vorm van aanbevelingen ingekleed, het is nu natuurlijk de vraag in hoever het in de wet zal worden overgenomen. In elk geval bewijst het rapport hoe de geest gewijzigd is tot groote mildheid en verzoeningsgezindheid, die veel goeds belooft.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Neerlandia.

Het Mei-Nr. van Neerlandia, orgaan van het Nederlandsch Verbond bevat het jaarverslag van het hoofdbestuur over het jaar 1913.

Van de groep Oost-Indië wordt o.a. medegedeeld dat het leden-aantal vrijwel gelijk blijft, dat ze vooral heeft te kampen met de groote afstanden, die een opgewekt vereenigingsleven niet in de hand werken, en dat bovendien de veelvuldige verplaatsing van ambtenaren en terugkeer naar het vaderland belemmerend werkt op het behoud van een krachtige kern.

Het verslag over de groep Suriname klinkt zeer ontmoedigend. Zonder het Hoofdbestuur te raadplegen werd in den loop van het jaar plotseling besloten tot opheffing van die groep en verkoop van de bezittingen waaronder een belangrijke bibliotheek, die juist door het Hoofdbestuur, in samenwerking met het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, geheel opnieuw zou worden ingericht en vergroot. Het Hoofdbestuur heeft echter zijne goedkeuring aan die opheffing onthouden en alleen het ontslag van het Surinaamsche groepsbestuur aanvaard.

De goep Nederlandsche Antillen (Curaçao enz.) bleef in 1913 nuttig werkzaam, trouwens is daar altijd een goede kern geweest. Door studiebeurzen, uitgeloofd aan jongelui van de Antillen, bevordert de groep de studie in het algemeen en die van het Nederlandsch is het bijzonder. In 1913 werden aan vier jongelieden studiebeurzen toegekend.

Verder vindt men in dit nummer van Neerlandia weer een en ander over „Buitenlanders in Nederlandsch-Indischen Staatsdienst", in verband met een door de afd. Haarlem ingediende motie over dat onderwerp.

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

De Maart-aflevering heeft den volgenden inhoud: De ontwikkeling van het financiewezen der zelfbesturende landschapen op de Buitenbezittingen gedurende het tijdvak 1910—13, door J. Roest. — Het gebruik van olifanten in Atjeh, door C. Lulofs. — Uitgifte van grond in zelfbesturende landschappen met eenig zakelijk recht waarop het burgerlijk wetboek van toepassing is, door Mr. D. J. Jongeneel. — Over de vordering der Sepoeloeh satoe van boschproducten ingezameld door Gouvernements onderhoorigen in zelfbesturende landschappen, door Mr. D. J. Jongeneel. — Korintji, door C. L. — Wildhouthandel, de concessies tot boschexploitatie te Telok Selimau, door C. L. — Sumatra-

thee en de invoer van Java-thee in Australië, door C. L. — Een kijkje te Langsar en op de Gouvernementsrubberonderneming aldaar, door C. L. — Echtscheiding tusschen Inlandsche Christenen. — Boekbeoordeeling.

Het Recht in Ned.-Indië.

In Alf. 3—4 van deel 102 van „Het Recht in Ned.-Indië", geeft de heer B. A. J. van Wettum een vertaling van dat gedeelte van het nieuw ontworpen Chineesche Burgerlijk Wetboek, hetwelk over het familie- en erfrecht handelt.

De Java-Bode, de aandacht hierop vestigend, zegt:

Als nu inderdaad in China recht zijn geworden de bepalingen (betr. familie- en erfrecht) door den heer Van Wettum vertaald en bewerkt en dit van den kant der Chineezen hier te lande wordt toegegeven, dan zou, dunkt ons, voor den Indischen rechter een gulden tijdperk aanbreken.

Hij hebbe slechts de code van den heer Van Wettum op te slaan en toe te passen wat daarin als recht is neergeschreven.

Zullen onze rechters dat willen en de bewerking aanvaarden als een authentieke?

Daaromtrent hoorden wij nu al twijfel uitspreken.

Trouwens, een belangrijke vraag is het ook, of de Chineezen hier te lande zullen erkennen, dat wat wordt gezegd wet te zijn geworden in China, dit ook inderdaad is.

Van belang is het dat de Chineezen tot de nalatenschap van den vader roepen ook de dochters, wat hier te lande langen tijd niet werd erkend en... dat het Chineesche recht kent een legitieme portie. Daarover is ook lange jaren gestreden en de onderscheidene rechterlijke uitspraken hier te lande vormen een waar Mozaiek.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië.

In de Maart-afl. o.a. de volgende opstellen: „Voorlichting op koloniaal economisch gebied", waarbij schr. wijst op de vruchtbare werkzaamheden van het „Imperial Institute" te Londen, en zegt dat Nederland daaraan een voorbeeld kan nemen, want „koloniale voorlichting geschiedt in het moederland nog op zeer onvolkomen wijze". Hij hoopt dat hierin verandering moge komen „en al mag het dan ook misschien niet gelukken een zoo uitnemende organisatie te vormen als het Imperial Institute is, men kan, hare voetsporen volgend, toch zeer veel voor de Nederlandsche koloniën doen". We vragen: Heeft schr. nog niets vernomen van de grootsche plannen van het Koloniaal Instituut te Amsterdam? Dat hij den naam dezer veelbelovende instelling in zijn artikel zelfs niet noemt is toch wel wat heel erg!

„Dr. R. Broersma's bezorgdheid over het werkvolkvraagstuk op Java". De schrijver van dit artikel begint aldus: Dr. R. Broersma, de H. B. S.-leeraar, die korten tijd minder gelukkig de hoofdredactie van een groot Indisch dagblad voerde en thans, naar het schijnt, met verlof in Nederland vertoeft, schijnt zich door geroepen te voelen van tijd tot tijd het woord te moeten richten tot belanghebbenden bij de cultures in de Nederlandsche koloniën en zich steeds meer bezorgd te toonen over hunne belangen." Op deze weinig ter zake doende, bijna kwetsende inleiding, laat de ongenoemde schrijver een artikel van Dr. Broersma in de N. R. Ct. over het koelievraagstuk op Java volgen, hetwelk hij dan bestrijdt op werkelijk zakelijke manier.

Eenige actueele kwesties betreffende de cultuur van en den handel in thee, door Dr. Ch. Bernard. — De kina-crisis 1908—1913 en hare oplossing. — Van den val in den rubberprijs en hoe tot bescherming der belangen van producenten te komen. — De suikeruitvoer van Nederlandsch-Indië in de laatste drie jaren.

Een Engelschman over onze Koloniale politiek.

Aanleiding om dit te schrijven vinden wij in een artikel, voorkomend in de „Contemporary Review" van April, waarin dingen te lezen staan, welke wij inderdaad gevaarlijk achten voor den goeden naam van de Indische regeering en voor Indië's crediet. Gevaarlijk: op die plaats — in een ernstig veelgelezen tijdschrift — terwijl het feit, — dat de schrijver ook wel veel goeds over de Nederlanders in Indië weet te vertellen, den gemaakten indruk bij den lezer wel moet versterken.

In dit artikel — het is getiteld „The Dutch in Malaysia" — wijdt de schrijver, de heer Lewis F. Freeman, o.a. aan onze politiek ten opzichte van de Buitenbezittingen en aan den algemeenen financieelen toestand van Indië beschouwingen, welke hierop neerkomen, dat de Indische regeering niet bij machte zou zijn haar gezag buiten Java te doen eerbiedigen, en dat de financiën van Indië zich ten gevolge van een kortzichtige politiek, in deplorabelen toestand zouden bevinden.

Zoo schrijft hij o.a., na gewaagd te hebben van het z.i. algemeen weinig afdoende karakter van de door de Indische Regeering gevoerde oorlogen: „Sumatra met natuurlijke rijkdommen, groot als die van Java, is enkel langs de kusten gepacifieerd en op vele plaatsen zal nog jaren lang iedere poging, om het binnenland dieper in te ontwikkelen, nieuwe vijandelijkheden doen ontbranden."

Hier wordt — in flagranten strijd met de werkelijkheid — de voorstelling gegeven, dat de Indische regeering niet in staat zou zijn, haar taak ten opzichte van Sumatra te vervullen: een voorstelling, welke haar goeden naam en het vertrouwen, hetwelk het buitenland in haar moet stellen, schaden kan.

Nog gevaarlijker misschien in wat de heer Freeman zegt over den financieelen toestand van Indië: Geld kan er niet aan het onderwijs worden besteed, uit vrees voor tekorten — beweert hij: „Indië, niet langer de voornaamste steun voor het moederland, is er de zwaarste last van geworden." En verder: „Thans, nu het tijdperk der batige sloten voor goed achter den rug schijnt te liggen, mag slechts weinig hoop op bijstand van de zijde van Nederland worden gekoesterd. Deze deplorable toestand is het directe gevolg van de ééndags-politiek, welke het bestuur van Ned. Indië van den beginne af heeft gekenmerkt."

Het bovenstaande ontleenden wij aan de N. R. Crt. van 30 April j.l., welk blad aan de beschouwingen van den heer Freeman een hoofdartikel wijdt met het opschrift „Indië's goede naam".

Literatuur over de pest.

1o. In de Gids van Mei een beschouwing van Prof. J. G. Sleeswijk, getiteld „Pest en pestbestrijding", waarbij de schrijver zich blijkbaar niet kan vereenigen met de maatregelen, welke tot heden op Java werden genomen om die ziekte te onderdrukken.

2o. In het jongste Nr. van de z.g.n. „Groene Amsterdammer", een artikel getiteld „De pest", geschreven naar aanleiding der jongste Kamerdebatten over dat onderwerp. De Amsterdammer is zeer verbolgen.

3o. Een artikel van den heer Wijnkoop in het sociaal-democratische maandschrift „De Nieuwe Tijd" van April j.l.,

4o. Een ingezonden stuk van een plattelands-geneesheer in de De Telegraaf van het laatst der vorige week, waarin hij erg boos is op de jonge artsen in Nederland, die niet naar Java willen gaan. Als die volharden in hun onwil, wil hij doctoren op ouderen leeftijd verlof laten vragen bij de bevoegde autoriteiten, om zich voor de pestbestrijding beschikbaar te mogen stellen en aldus een beschamend voorbeeld geven aan de jongeren.

5o. In het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde" een warm gestelde oproep van Prof. H.Burger tot de jonge artsen gericht „voor den ambulancedienst op het oorlogsveld van Malang".

Gouvernements betrekkingen.

Van de hand van het Tweede Kamerlid, den heer W. H. Boogaardt, verscheen bij C. L. van Langenhuysen te Amsterdam het volgende geschrift: Gouvernements-betrekkingen in Ned. Oost Indië. Gids voor hen, die eene gouvernements betrekking in Ned. Indië wenschen te vervullen. Naar officieele gegevens bewerkt.

In zijn Voorbericht zegt de schrijver dat hij zich heeft bepaald tot gouvernements-betrekkingen, omdat men zich ter bekoming van inlichtingen betreffende particuliere betrekkingen bij cultuur-, industrieele- of handelsondernemingen kan wenden tot de betrokken firma's, wier hoofdkantoren schier alle in Nederland gevestigd zijn, dan wel tot het Informatie-bureau van de Vereeniging Oost en West, Heulstraat 17, den Haag.

Ofschoon wij nu aannemen dat men aan laatstgenoemd adres ook inlichtingen kan bekomen omtrent gouvernements-betrekkingen, heeft de heer Boogaardt met zijn Gids ongetwijfeld een nuttig werk verricht. Voor werkzoekenden en voor ouders wier kinderen een werkkring in Indië begeeren, zal hij een uitstekende vraagbaak zijn, die op alle vragen antwoord geeft. Bovendien kan dit geschrift van den heer B., bij genoegzame verspreiding, er belangrijk toe medewerken om het aanzienlijke tekort aan ambtenaren, in bijna alle takken van dienst, te doen dalen. Alleen — en hier citeeren wij den schr. woordelijk: Het gaan naar Indië op eigen kosten om zich daar op goed geluk af een werkkring te veroveren, wordt beslist ontraden. Het kan niet anders dan op teleurstelling uitloopen.

Het Indologenblad.

In No. 12 van het Indologenblad weer een tweetal zeer lezenswaardige bijdragen, blijkbaar van jonge ambtenaren, die het orgaan van de vereeniging waarvan zij eens deel uitmaakten, niet willen vergeten.

De eerste is getiteld: „Een praatje uit Penoeba. Een en ander over Chineezen en opium, het geld, de inheemsche bevolking, een tournée en de magistratuur" en onderteekend, Chr. Pf.

In de tweede bijdrage schrijft H. uit Djambi over de rotan-cultuur in de lage streken van Sumatra's Oostkust.

Verder vinden wij in dit Nr. nog een overzicht van de brochure van den heer Jurriaanse over „Vogelverdelging. Een woord aan het Nederlandsche volk", waarin o.m. de uitroeiing der paradijsvogels, ter wille van de mode, ter sprake wordt gebracht.

De Indische Mercuur.

Voornaamste inhoud van No. 17: Vijf en twintig jaren in de geschiedenis van de Java suikerindustrie, door H. C. Prinsen Geerligs. — Bulletin No. 31 van het Surinaamsche Landbouwdepartement. — Koffie statistiek voor Java en Sumatra. — Uitvoer van- en invoer op Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 50 met betrekking op Indië: Het sociale standpunt van Java's volk voorheen en thans, door Loerah-Karjanis. — J. Kruyt Sr. (met portret), door M. van Geuns. — De „Prins der Nederlanden" op de reede van Semarang (met afb.). — De groote goedangbrand te Semarang (met afb.). — Een groote Varanussoort op het eiland Komodo, door G. J. de Kruyff.

* * *

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de volgende publicaties:

A. van der Sluis: De vlootbasis en een en ander uit het rapport der Staatscommissie voor de verdediging van Ned.-Indië (of van ons volksbestaan?) in een ander licht bekeken. (Helder, C. de Boer).

Dr. J. J. B. Deuss. De theecultuur. (Onze Koloniale Landbouw, VI). Met afbeeldingen. (Haarlem, H. D. Tjeenk Willink en Zoon).

Verslag van den Sumatra-Staatsspoorweg en van de Ombilinmijnen over 1912. Met afbeeldingen. (Batavia, Landsdrukkerij).

S. P. Ham. Hooger onderwijs in de koloniale bodencultuur in verband met het wetsontwerp tot regeling van het landbouw- en veeartsenijkundig hooger onderwijs. (Indisch Genootschap. Verg. van 23 Maart 1914).

Prof. Mr. C. van Vollenhoven. De strijd om het adatrecht (Gids Mei 1914).

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinamer Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Ingezonden.

Wetenschappelijk onderzoek van Ceram.

Geachte Redactie.

In het nummer van uw weekblad van 30 April j.l. wordt eene korte mededeeling, onder bovenstaanden titel, aangetroffen, omtrent plannen, welke gemaakt zouden worden voor eene wetenschappelijke expeditie naar het eiland Ceram. Inderdaad is een plan in bewerking voor een uitgebreid wetenschappelijk onderzoek van de eilanden tusschen Celebes en Nieuw-Guinea en in de eerste plaats van Ceram. Het is echter onjuist wat uwe mededeeling vermeldt: dat daartoe het initiatief genomen zal worden door de Maatschappij t. b. v. h. Nat. Onderzoek der Ned. Koloniën.

Dat initiatief is genomen door het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap op voorstel van zijne Commissie voor Expedities, welke in een uitvoerig rapport de wenschelijkheid van een dergelijk onderzoek aantoonde, waarbij tal van belangrijke vraagstukken op gebied van topographie, geologie, hydrographie, zoölogie, botanie en ethnologie zouden kunnen worden opgelost.

In verband met de zoo heilzame „entente", welke sedert geruimen tijd reeds tusschen de beide vereenigingen bestaat, heeft het bestuur van het Genootschap zich daarop gewend tot dat der bedoelde Maatschappij met een voorstel om samen te werken tot eene goede en doeltreffende uitvoering van dat onderzoek, waarvoor dan de steun der Regeering en de medewerking van het Indisch Comité voor Wet. Onderzoekingen zoude worden ingeroepen.

De Maatschappij heeft zich tot de gevraagde samenwerking bereid verklaard en dadelijk eene commissie van deskundigen uit haar midden benoemd, welke met eene commissie, door het Genootschap aangewezen, de details van het grootsche plan, dat door deze laatste vereeniging werd ontworpen, nader zullen uitwerken.

In de eerstdaags verschijnende Mei-aflevering van het Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap worden de geboorte en de ontwikkeling van dit plan uitvoerig beschreven. Ter voorkoming dat daaromtrent, ten gevolge van een minder juist bericht in uw zoo veelgelezen blad, eene verkeerde voorstelling wordt verbreid, neem ik echter de vrijheid U reeds nu het vorenstaande mede te deelen.

Hoogachtend,

Uw zeer dienstwillige,

J. J. STAAL.

Mededeelingen.

Van de Afd. 's-Gravenhage:

Benoemd tot Voorzitter van het Afdeelingsbestuur: de Heer R. ZUIJDERHOFF.

Van het Informatie-bureau:

Leeraar Fransch voor het M. O. in Ned.-Indië.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een leeraar, bevoegd tot het geven van onderwijs in de Fransche taal en letterkunde aan eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ad *f*1000 (duizend gulden);

b. overtocht als gouvernementspassagier der 1ste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van *f*150 (honderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de activiteitsbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat.

De bezoldiging bedraagt *f*450 (vierhonderd vijftig gulden) 's maands, met drie vierjaarlijksche traktementsverhoogingen, elk van *f*100 (honderd gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum van *f*750 (zevenhonderd vijftig gulden 's maands.

Zij die zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden moeten zich vóór 10 Mei 1914 bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1o. hunne akten van bevoegdheid;

2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;

3o. een bewijs van voldoening aan de Militiewet, afgegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor zij geloot hebben, en.

4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vóór zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of hij physiek geschikt is voor den Indischen dienst.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz. staan de leeraren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië

De activiteits-bezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

(Nederl. Staatsc. van 22 April 1914 No. 93).

Berichten van het Nederl. Zendelinggenootschap.

De jaarvergadering van het Ned. Zend. Gen. zal gehouden worden op Dinsdag 7 en Woensdag 8 Juli in de kapel des Genootschaps te Rotterdam.

Als Voorzitter van die jaarvergadering zal optreden Prof. Dr. F. Pyper, hoogleeraar te Leiden, als redenaar Ds. A. Drost, predikant te Arnhem.

Naar alle waarschijnlijkheid zullen twee zendelingartsen en een zendeling-diakones worden afgevaardigd.

—

Als Thesaurier van het Ned. Zend. Gen. is gekozen de heer Jan Visser Jac.Zn. te Rotterdam, die deze benoeming heeft aangenomen.

De nieuwe Thesaurier verzoekt alle hem in deze kwaliteit toegezonden stukken of postwissels te adresseeren aan het Zendingsbureau, Rechter Rottekade 63, Rotterdam.

—

Dr. F. J. Fokkema hoopt 15 Mei zijn taak als Zendings-Director te aanvaarden.

Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereeniging.

De jaarvergadering der Utr. Zend. Vereen. zal onder presidium van Dr. J. A. Cramer gehouden worden op Dinsdag 2 en Woensdag 3 Juni in hotel l'Europe, Vreeburg te Utrecht.

Dinsdagsmiddags zullen enkele films van het Koloniaal Instituut te Amsterdam worden vertoond, o.a. Mohammedaansche godsdienst-gebruiken (het gebed, een huwelijksplechtigheid, een godsdienstoefening in de Missigit), de polikliniek van den zendeling-arts, een balineesch offerfeest, het leven van den Javaan in de desa.

Afgevaardigd zal worden de heer Kleinjan om aan het hoofd gesteld te worden van de Ambachtsschool te Tobelo.

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 3 April 1914, No. 27.
Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 10 m. verlof aan de onderwijzeres Mej. E. Heijning, 1 jaar aan Mr. H. W. Pruissen, 8 m. aan den onderwijzer J. C. Donkers, 9 m. aan den referendaris B. G. ter Brake, 1 jaar aan den hoofdopziener J. K. Zur Buchen, 8 m. aan den controleur W. F. G. van de Graaff, 1 jaar aan den civielen gezaghebber A. Meulemans.

Ontslagen: op verzoek eervol de telefoniste Mej. J. M. P. Hendriks, de onderwijzer W. Wardenaar, de verpleegster Mej. S. G. A. Frapon, de leerling-opziener L. W. Bletterman.

Benoemd: tot hoofdcommies te Semarang L. E. Brückner, tot adjunct-chef der -e afd. S. S. op Java Jhr. Mr. C. Laman Trip, tot administrateur 3e kl. gouv. pandhuizen D. Heuvelink, P. L. B. Bustin en J. W. Chevallier, tot id. 2e kl. B. N. J. Roskott, tot secretaris der res. Lampongsche districten H. van Eck, tot hoofdopziener K. A. A. Urban, tot alg. ontvanger 3e kl. C. B. Cramer, tot adsp.-controleur B. J. Haga, J. A. Sprock, C. A. Huldy en W. H. E. Scheuer, tot onderwijzer te Djatiroto J. C. Nonnekens, tot id. 1e kl. te Bandoeng J. Pull, te Pare Ch. E. F. Kruger, tot onderopzichter W. A. Feij en E. Zeeman.

Geplaatst: in het Gouv. van Celebes en Onderh. de controleur W. Roos.

Militair Departement.

Verleend: 11 m. verlof aan den 1en luit. der inf. L. G. van Hemert; 9 m. aan den luitenant der genie F. W. P. Clignette; 8 m. aan den apotheker E. M. L. van der Horst; 9 m. aan den majoor der inf. J. H. Daans.

Ontslagen: op verzoek eervol de majoor der artillerie J. de Boer.

Benoemd tot chef van den generalen staf de generaal-majoor van dien staf W. R. de Greve.

Overgeplaatst: naar Meester Cornelis de 2e luit. der militaire administratie A. F. H. P. van Asperen.

Ingedeeld: te Batavia de 2e luit. der militaire administratie F. W. L. van Vollenhoven.

Uit de Javasche Courant van 7 April 1914, No. 28.

Civiel Departement.

Verleend: 11 m. verlof aan den opziener J. E. van Zuylen, 8 m. aan den predikant J. A. Th. Krol, 9 m. aan den ass.-resident H. A. Hoezoo, 9 m. aan den administrateur T. J. Talens, 1 jaar aan den opzichter Th. J. Dikmans.

Ontslagen: op verzoek eervol de civiel gezaghebber A. A. Banse, de onderwijzeres mej. H. S. Schut, de opzichter J. A. Steendam, de commies W. F. Weijnschenk, de controleur E. van Duijven, bode Varkevisser.

Benoemd: tot resident van Palembang D. A. F. Brautigam, tot controleur in de res. Bali en Lombok L. F. W. Reijkers.

Geplaatst: in het Gouv. Celebes en onderh. de controleur C. C. Krom, in de res. Oostkust van Sumatra W. Middendorp, in de res. Pasoeroean de controleur Th. A. Meister, te Probolinggo de onderwijzer H. P. V. Plantema.

Militair Departement.

Verleend: 9 m. verlof aan den off. v. gezondh. I. Ch. Baggelaar, 8 m. aan den kapitein der inf. L. B. van Staden ten Brink, 11 m. aan den 1en luit. der inf. J. F Haver Droeze.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein der inf. J. Ch. Lamster.

Overgeplaatst: bij den topographischen dienst de 1e luit. P. C. A. Kools en J. Debus, naar Soerabaja de off. van gezondheid Mas Boenjamin, naar Madjene de off. van gezondheid Dr. A. Kselik, naar Batavia de apotheker J. H. Kok, naar Salatiga de id. K. V. Topp.

Geplaatst te Salatiga de ritmeester G. van der Zoo de Jong, te Batavia de paardenarts Dr. L. J. H. Stadhouder.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☛ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.20** en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.